

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Організація виробничих процесів

Навчальний посібник
для студентів економічних спеціальностей
вищих навчальних закладів

ОЛДІ+
2022

УДК 658.5(075.8)

Є31

Автори:

Кандидат економічних наук, доцент Єгупов Ю. А.
Доктор економічних наук, професор Семенова В. Г.

Рецензенти:

Гончаренко О. М. – доктор економічних наук, декан факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ

Грінченко Р. В. – доктор економічних наук, доцент, зав. каф. економіки підприємства та організації підприємницької діяльності ОНЕУ

Некрасова Л. А. – доктор економічних наук, доцент, зав. кафедрою економіки підприємств ОНПУ

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Одеського національного економічного університету
(протокол № 4 від 23.12.21 р.)*

Єгупов Ю. А.

Є31 Організація виробничих процесів : навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Ю. А. Єгупов, В. Г. Семенова. – Херсон : Олді+, 2022. – 440 с.

ISBN 978-966-289-637-4

Запропонований читачеві навчальний посібник є в структурному, змістовному та інформативному відношенні одним з найбільш повних видань останніх років з організації виробництва на промисловому підприємстві. Характер подачі матеріалу читачеві, його логічне структурування, можливість практичного застосування базуються на авторському баченні сучасних проблем в організації виробничого процесу на підприємствах різних галузей промисловості. Реалізація запропонованих підходів до організації виробництва стосовно до різних типів виробництва і формах побудови виробничої структури підприємств дозволить забезпечити гнучкість процесу виробництва і ефективне функціонування суб'єктів господарювання.

Навчальний посібник призначений для викладачів, аспірантів, студентів економічних вузів і факультетів, широкого кола фахівців і керівників підприємств. Значний навчально-практичний матеріал посібника дозволить сформуванню практичних навички організації будь-якого виробничого процесу, що по праву визначає цінність даного видання, як для підприємців-початківців, так і досвідчених фахівців, що реалізують інноваційний підхід у розвитку бізнесу.

ISBN 978-966-289-637-4

УДК 658.5(075.8)
© Єгупов Ю. А., Семенова В.
Г., 2022

Зміст

Вступ	
Розділ 1. ПРЕДМЕТ І ЗМІСТ КУРСУ	15
1.1. Сутність і розвиток наукових основ організації виробництва	16
<i>Сутність організації виробництва</i>	16
<i>Антологія розвитку наукових основ організації виробництва</i>	
1.2. Предмет і методологія курсу	18
<i>Об'єкт і предмет курсу</i>	19
<i>Мета і завдання курсу</i>	19
<i>Методологія і методи курсу</i>	20
1.3. Зміст курсу і взаємозв'язок його з іншими економічними дисциплінами	21
<i>Зміст і структура курсу</i>	21
<i>Взаємозв'язок курсу з іншими економічними дисциплінами</i>	27
Питання для самопідготовки	29
Розділ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	
2.1. Поняття, цілі і місце промислових підприємств в народногосподарському комплексі	
<i>Поняття і характерні ознаки підприємства</i>	32
<i>Цілі діяльності підприємства</i>	33
<i>Роль і місце промислових підприємств в народногосподарському комплексі</i>	
2.2. Підприємство як система і суб'єкт господарства	35
<i>Підприємство як складна динамічна система</i>	35
<i>Підприємство як суб'єкт господарства</i>	37
2.3. Класифікація підприємств. Види об'єднань підприємств в Україні	38
<i>Необхідність і ознаки класифікації промислових підприємств</i>	
<i>Види підприємств в залежності від форми власності</i>	38
<i>Угрупування підприємств за галузевою належністю</i>	
<i>Види підприємств за економічним призначенням продукції</i>	
<i>Угрупування підприємств за характером впливу на предмети праці</i>	
<i>Класифікація підприємств в залежності від організаційно-правової форми</i>	40
<i>Види підприємств за рівнем концентрації</i>	41
<i>Види підприємств за ознаками цілісності і підпорядкованості</i>	

	<i>Класифікація підприємств за ступенем безперервності технологічних процесів</i>	
	<i>Інші класифікації промислових підприємств</i>	
	<i>Об'єднання підприємств</i>	
2.4.	Юридичні аспекти створення підприємства.....	44
	<i>Порядок реєстрації, перереєстрації і ліквідації підприємства</i>	
	<i>Ліцензування окремих виробничої діяльності</i>	
	Питання для самопідготовки.....	49
Розділ 3.	ВИРОБНИЧИЙ ПРОЦЕС І ОСНОВИ ІНОГО РАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	
3.1.	Склад і структура виробничого процесу.....	52
	<i>Поняття і основні елементи виробничого процесу</i>	52
	<i>Склад виробничого процесу</i>	
	<i>Поняття і види операцій</i>	
3.2.	Принципи раціональної організації виробничого процесу.....	56
	Питання для самопідготовки.....	62
	Практичні завдання.....	
Розділ 4.	ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ СТРУКТУРИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	
4.1.	Поняття і характеристика елементів виробничої структури промислового підприємства.....	65
	<i>Поняття виробничої структури підприємства</i>	
	<i>Характеристика елементів виробничої структури підприємства</i>	65
	<i>Фактори, що визначають виробничу структуру підприємства</i>	
4.2.	Види виробничої структури промислового підприємства.....	72
	<i>Види виробничої структури підприємства в залежності від форми спеціалізації основних цехів</i>	
	<i>Види виробничої структури підприємства в залежності від підрозділу, що лежить в основі її побудови</i>	74
	<i>Види виробничої структури підприємства в залежності від повноти охоплення основних і допоміжних процесів</i>	
	<i>Види виробничої структури цеху</i>	76
	<i>Форми побудови дільниць</i>	
4.3.	Розміщення цехів і служб підприємства.....	78
	<i>Поняття генерального плану підприємства і пропонувані до нього вимоги</i>	
	<i>Плонування цехів і служб підприємства</i>	
	<i>Система показників оцінки генерального плану</i>	80
4.4.	Шляхи вдосконалення виробничої структури підприємства.....	80

	<i>Необхідність поліпшення виробничих структури підприємства</i>	
	<i>Напрямки вдосконалення виробничої структури підприємства</i>	
	Питання для самопідготовки	82
	Практичні завдання.....	83
Розділ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ В ЧАСІ		
5.1. Склад і структура тривалості виробничого циклу		87
	<i>Поняття тривалості виробничого циклу</i>	
	<i>Склад і структура тривалості виробничого циклу</i>	
5.2. Методика розрахунку тривалості виробничого циклу простого процесу		89
	<i>Розрахунок тривалості виробничого циклу в робочих і календарних днях</i>	
	<i>Розрахунок тривалості технологічного циклу</i>	
5.3. Методика розрахунку тривалості складного процесу		100
	<i>Розрахунок тривалості виробничого циклу на основі циклових графіків</i>	100
	<i>Розрахунок тривалості виробничого циклу на основі мережевих моделей</i>	
5.4. Напрямки та шляхи скорочення тривалості виробничого циклу		107
	<i>Економічне значення та основні напрямки зниження тривалості виробничого циклу</i>	107
	<i>Шляхи скорочення тривалості виробничого циклу</i>	
	Питання для самопідготовки	109
	Практичні завдання.....	111
Розділ 6. ТИПИ І МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА		
6.1. Організаційні типи виробництва та їх техніко-економічна характеристика.....		116
	<i>Поняття і спосіб визначення типу виробництва</i>	
	<i>Характеристика одиничного типу виробництва</i>	117
	<i>Характеристика серійного типу виробництва</i>	118
	<i>Характеристика масового типу виробництва</i>	120
6.2. Непотокові методи організації виробництва		121
	<i>Загальна характеристика і область застосування непотокових методів</i>	
	<i>Розрахунок кількості технологічного устаткування</i>	122
	<i>Методика розрахунку величини партій деталей</i>	122
6.3. Потокові методи організації виробничого процесу		125
	<i>Загальна характеристика поточкового виробництва</i>	
	<i>Сфера застосування поточкового виробництва</i>	

	<i>Класифікація поточкових ліній</i>	127
	<i>Проектування поточної лінії</i>	
	<i>Сучасні тенденції розвитку поточкового виробництва</i>	140
	<i>Сучасні тенденції розвитку поточкового виробництва</i>	
6.4.	Система організації виробництва на японських підприємствах «Just-in-time»	143
	<i>Загальна характеристика системи "Just-in-time"</i>	143
	<i>Цілі і завдання системи JIT</i>	145
	<i>Спосіб переміщення предметів праці в системі JIT</i>	145
	<i>Система "Канбан"</i>	147
	<i>Мінімізація розміру партії</i>	
	<i>Якість продукції в системі JIT</i>	149
	<i>Робота з постачальниками</i>	
	<i>Підвищення гнучкості виробничої системи</i>	
	<i>Мінімізація розміру запасів</i>	
	Питання для самопідготовки	152
	Практичні завдання	154
Розділ 7.	ВИРОБНИЧА ПОТУЖНІСТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	
7.1.	Поняття і показники виробничої потужності промислового підприємства	158
	<i>Поняття виробничої потужності підприємства</i>	
	<i>Одиниці виміру виробничої потужності</i>	
	<i>Показники виробничої потужності</i>	
7.2.	Інформаційне поле розрахунку виробничої потужності підприємства	160
	<i>Факторні показники виробничої потужності підприємства</i>	
	<i>Фактори виробничої потужності підприємства другого рівня</i>	163
	<i>Фактори виробничої потужності, що враховуються при проектуванні підприємств</i>	164
7.3.	Методика розрахунку виробничої потужності підприємства (цеху, дільниці)	166
	<i>Принципова схема визначення виробничої потужності підприємства</i>	
	<i>Розрахунок прогресивної трудомісткості продукції</i>	172
	<i>Розрахунок продуктивності технологічного устаткування</i>	176
	<i>Розрахунок режимного і ефективного фондів часу</i>	178
	<i>Методика розрахунку виробничої потужності окремих виробничих одиниць</i>	180
7.4.	Оптимізація виробничої потужності підприємства	195
	Питання для самопідготовки	198
	Практичні завдання	200

Розділ 8. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....
8.1. Склад і завдання інструментального господарства промислового підприємства	208
<i>Основні завдання інструментального господарства промислового підприємства</i>	<i>208</i>
<i>Склад інструментального господарства підприємства</i>	<i>.....</i>
8.2. Класифікація та індексація інструменту	209
<i>Класифікація інструменту</i>	<i>.....</i>
<i>Поняття і системи індексації інструменту</i>	<i>.....</i>
8.3. Планування потреби в інструменті	213
<i>Загальна схема розрахунку потреби в інструменті</i>	<i>.....</i>
<i>Визначення номенклатури споживаного інструменту</i>	<i>.....</i>
<i>Планування витрат інструменту</i>	<i>.....</i>
<i>Розрахунок оборотного фонду інструменту</i>	<i>.....</i>
8.4. Організація зберігання, видачі та відновлення інструменту	221
<i>Організація роботи ЦІС</i>	<i>221</i>
<i>Організація роботи цехових ІРК</i>	<i>224</i>
8.5. Удосконалення організації інструментального господарства підприємства	227
Питання для самопідготовки	228
Практичні завдання	229
Розділ 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ РЕМОНТНОГО ГОСПОДАРСТВА ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	235
9.1. Склад і завдання ремонтного господарства промислового підприємства	236
<i>Завдання ремонтного господарства підприємства</i>	<i>.....</i>
<i>Склад ремонтного господарства промислового підприємства</i>	<i>.....</i>
9.2. Система планово-попереджувального ремонту і її нормативна база	240
<i>Завдання і склад системи ППР</i>	<i>.....</i>
<i>Нормативна база системи ППР</i>	<i>242</i>
9.3. Організація виконання ремонту устаткування	247
<i>Характеристика систем виконання ремонту</i>	<i>247</i>
<i>Організація діяльності цехової ремонтної служби</i>	<i>248</i>
9.4. Планування ремонтних робіт	249
<i>Зміст і порядок розробки плану ремонтних робіт</i>	<i>.....</i>
<i>Методика розрахунку основних планових показників</i>	<i>252</i>
9.5. Система показників і шляхи підвищення ефективності діяльності ремонтного господарства підприємства	254
<i>Система показників діяльності ремонтного господарства підприємства</i>	<i>254</i>

<i>Напрямки та шляхи вдосконалення організації ремонтного господарства підприємства</i>	255
Питання для самопідготовки	256
Практичні завдання	258
Розділ 10. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ГОСПОДАРСТВА ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	
10.1. Склад і завдання енергетичного господарства промислового підприємства	263
<i>Завдання енергетичного господарства промислового підприємства</i>	263
<i>Склад енергетичного господарства промислового підприємства</i>	264
<i>Склад і завдання відділу головного енергетика</i>	264
<i>Варіанти енергопостачання підприємства</i>	
10.2. Нормування енергоспоживання на підприємстві	265
<i>Склад і види норм енергоспоживання</i>	
<i>Методи нормування енергоспоживання</i>	
10.3. Організація первинного обліку енергоспоживання на підприємстві	268
<i>Основні вимоги до енергетичного обліку на підприємстві</i>	
<i>Облік палива</i>	
<i>Облік електроенергії</i>	
<i>Облік пара і води</i>	
<i>Облік стисненого повітря</i>	
<i>Облікові документи енергоспоживання</i>	
10.4. Планування енергопостачання підприємства	271
<i>Призначення і види енергетичних балансів</i>	
<i>Порядок розробки енергобалансу</i>	
<i>Методика розрахунку потреби в енергії</i>	273
10.5. Показники та шляхи поліпшення використання енергоресурсів підприємства	274
<i>Техніко-економічні показники використання енергоресурсів підприємства</i>	
Питання для самопідготовки	276
Практичні завдання	278
Розділ 11. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	
11.1. Завдання і склад транспортного господарства промислового підприємства	282
<i>Завдання і функції транспортного господарства підприємства</i>	
<i>Класифікація транспортних засобів</i>	

	<i>Склад транспортного господарства промислового підприємства</i>	
11.2.	Розрахунок потреби в транспортних засобах	286
	<i>Визначення вантажних потоків і вантажообігу підприємства</i>	
	<i>Види маршрутів перевезення вантажів</i>	288
	<i>Вибір виду транспортних засобів</i>	
	<i>Методика розрахунку потреби в транспортних засобах безперервної дії</i>	
	<i>Методика розрахунку потреби в транспортних засобах безперервної дії</i>	292
11.3.	Показники і шляхи підвищення ефективності діяльності транспортного господарства підприємства.....	292
	<i>Система показників ефективності діяльності транспортного господарства підприємства</i>	
	<i>Шляхи вдосконалення організації транспортного господарства підприємства</i>	
	Питання для самопідготовки	296
	Практичні завдання.....	297
Розділ 12.	ОРГАНІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА	
12.1.	Організація поставок матеріальних ресурсів на підприємство і його виробничі підрозділи	302
	<i>Роль і завдання матеріально-технічного забезпечення виробництва</i>	302
	<i>Види господарських зв'язків по поставкам матеріальних ресурсів</i>	303
	<i>Форми організації поставок матеріальних ресурсів на підприємство</i>	304
	<i>Організація постачання матеріальними ресурсами цехів підприємства</i>	
12.2.	Структура і функції служби матеріально-технічного постачання підприємства	308
	<i>Склад і структура служби матеріально-технічного постачання підприємства</i>	
	<i>Завдання і функції відділу матеріально-технічного постачання підприємства</i>	
	<i>Склад і структура відділу матеріально-технічного постачання підприємства</i>	
12.3.	Організація складського господарства підприємства	313
	<i>Завдання і роль складського господарства підприємства</i>	
	<i>Види складів підприємства</i>	
	<i>Основи раціональної діяльності складського господарства</i>	
	<i>Приймання та облік матеріальних цінностей на складах</i>	

12.4. Управління виробничими запасами.....	316
<i>Зміст процесу управління виробничими запасами.....</i>	
<i>Види витрат з управління запасами.....</i>	
<i>Нормування виробничих запасів.....</i>	
<i>Розрахунок оптимального обсягу замовлення.....</i>	
<i>Розрахунок точки замовлення при використанні моделі EOQ.....</i>	324
Питання для самопідготовки.....	325
Практичні завдання.....	326
Розділ 13. ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА	
ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	
13.1. Якість продукції та система його показників.....	331
13.2. Система управління якістю продукції на підприємстві.....	333
<i>Поняття системи управління якістю продукції на</i>	
<i>підприємстві.....</i>	333
<i>Еволюція систем управління якістю продукції вітчизняних</i>	
<i>підприємств.....</i>	
<i>Зміст системи комплексного управління якістю TQM.....</i>	
<i>Методи управління якістю в системі TQM.....</i>	
<i>Етапи організації комплексного управління якістю на</i>	
<i>підприємстві відповідно до ISO 9001.....</i>	341
<i>Оцінка і сертифікація продукції та систем якості на</i>	
<i>підприємстві.....</i>	
13.3. Організація технічного контролю якості продукції.....	345
<i>Поняття, завдання та принципи технічного контролю</i>	
<i>якості.....</i>	
<i>Склад і функції відділу технічного контролю.....</i>	
<i>Об'єкти і види технічного контролю.....</i>	348
<i>Статистичні методи контролю.....</i>	
<i>Методи кількісної оцінки рівня показників якості.....</i>	355
<i>Технічні процедури контролю.....</i>	
13.4. Облік і аналіз браку.....	357
<i>Поняття і класифікація браку.....</i>	357
<i>Організація обліку браку на підприємстві.....</i>	
<i>Аналіз причин браку.....</i>	
Питання для самопідготовки.....	362
Практичні завдання.....	363
Розділ 14. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ВИРОБНИЦТВА НОВОЇ	
ПРОДУКЦІЇ.....	
14.1. Завдання і зміст підготовки виробництва нової продукції.....	368
<i>Мета і завдання системи створення і освоєння нової</i>	
<i>продукції.....</i>	
<i>Зміст системи СОНП.....</i>	369
14.2. Зміст і організація наукової підготовки виробництва.....	370

	<i>Зміст наукової підготовки виробництва</i>	
	<i>Організація наукової підготовки виробництва</i>	
14.3.	Зміст і організація конструкторської підготовки виробництва	373
	<i>Зміст основних етапів конструкторської підготовки виробництва</i>	
	<i>Основні вимоги, що пред'являються до конструкції виробу</i>	
	<i>Організація робіт по конструкторській підготовці виробництва</i>	
	<i>Забезпечення технологічності конструкції на стадії конструкторської підготовки виробництва</i>	
14.4.	Зміст і організація технологічної підготовки виробництва	380
	<i>Зміст технологічної підготовки виробництва</i>	
	<i>Організація проведення робіт з технологічної підготовки виробництва</i>	
14.5.	Основні напрямики підвищення ефективності технічної підготовки виробництва	387
14.6.	Використання методу QFD на стадіях технічної підготовки виробництва	389
	<i>Сутність і основні етапи методу QFD</i>	
	<i>Алгоритм формування технічних вимог до продукції на основі методу QFD</i>	390
	Питання для самопідготовки	395
	Практичні завдання	397
Розділ 15. ОПЕРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ		
15.1.	Зміст і завдання оперативного управління виробництвом на підприємстві	402
	<i>Завдання оперативного управління виробництвом</i>	
	<i>Зміст оперативного управління виробництвом</i>	
	<i>Ритмічність роботи і випуску продукції</i>	
15.2.	Оперативно-календарне планування виробництва	405
	<i>Системи оперативно-календарного планування виробництва</i>	
	<i>Розробка міжцехових оперативно-календарних планів випуску продукції</i>	
	<i>Особливості ОКП в одиничному і дрібносерійному виробництві</i>	
	<i>Особливості ОКП в серійному виробництві</i>	411
	<i>Особливості ОКП в масовому виробництві</i>	413
15.3.	Оперативне регулювання виробництва	415
	<i>Зміст і функції оперативного регулювання виробництва</i>	
	<i>Організація роботи апарату об'єзаводської і цехових диспетчерських служб</i>	
	<i>Технічні засоби оснащення диспетчерської служби</i>	

Питання для самопідготовки	422
Практичні завдання	423
Індивідуальні завдання	424
№ 1 по темі: «Організація виробничого процесу в часі»	424
№ 2 по темі: «Методи організації виробництва»	428
№ 3 по темі: «Організація діяльності інструментального господарства»	429
№ 4 по темі: «Організація діяльності ремонтного господарства»	434
№ 5 по темі: «Організація діяльності енергетичного господарства»	435
№ 6 по темі: «Організація діяльності транспортного господарства»	436
Література	439

Вступ

Одним із ключових факторів, що впливають на ефективність діяльності сучасного підприємства, є організація виробничих процесів. Раціоналізація останніх та забезпечення необхідного рівня виробничої гнучкості дозволяє оптимізувати використання ресурсів, мінімізувати витрати, підвищити продуктивність праці та забезпечити стійкі позиції підприємства в конкурентному середовищі.

Даний навчальний посібник являє собою системне бачення організації виробничих процесів на базі раціоналізації в просторі та в часі всіх елементів основного виробництва і ефективного функціонування підрозділів виробничої інфраструктури підприємства.

Навчальний посібник синтезує наукові знання і накопичений практичний досвід в області організації виробництва на промисловому підприємстві, а також авторські трактування ключових проблем і методичні рішення, що базуються на багаторічному досвіді викладання даної навчальної дисципліни.

Організація виробничих процесів є однією з базових дисциплін підготовки сучасних економістів і менеджерів. Структурна і логічна побудова посібника відповідає стандартам вищої економічної освіти. У навчальному посібнику знайшли відображення проблемні питання даного курсу, при написанні окремих розділів широко висвітлений зарубіжний досвід. Книга добре ілюстрована, містить практичні та індивідуальні завдання для самопідготовки, що істотно полегшить засвоєння матеріалу.

Пропоноване читачам видання ставить собі за мету підготовку компетентних фахівців-практиків, здатних розуміти завдання сучасного виробництва і створювати інтелектуальне забезпечення рішень поточних господарських завдань, орієнтуючи підприємство на економічне зростання і фінансову стабільність.

Зміст навчального посібника узгоджується з основними базовими дисциплінами, що викладаються студентам економічних спеціальностей – «Економічної теорії», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економікою підприємства», «Маркетингом», «Менеджментом» та ін.

Посібник розрахований на студентів вищих навчальних закладів економічного профілю, викладачів курсу «Організація виробничих процесів», аспірантів, фахівців промислових підприємств, підприємців та іншого кола зацікавлених осіб.

Навчальний посібник підготовлено викладачами кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності Одеського національного економічного університету.

Автори будуть вдячні читачам за пропозиції щодо поліпшення структури і змісту навчального посібника. Ваші зауваження та пропозиції просимо надсилати на адресу: м. Одеса, вул. Преображенська, 8, Одеський національний економічний університет, кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності.